

Nr 42

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition om ökning av de svenska insatserna i Internationella valutafonden och Världsbanken.

I en den 2 april 1965 dagtecknad proposition, nr 122, vilken hänvisats till bankoutskottet, har Kungl. Maj:t under åberopande av ett propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag föreslagit riksdagen att

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att, i enlighet med i propositionen redovisade resolutionstexter, godkänna en höjning av den svenska kvoten i Internationella valutafonden med 75 milj. dollar till 225 milj. dollar samt en ökning av den svenska andelen i Världsbankens grundfond med 40 milj. dollar till 240 milj. dollar ävensom att lämna riksbanken garanti för täckning av de eventuella förluster som hänför sig till de ökade insatserna och vilka fullmäktige i riksbanken inte anser böra belasta banken,

dels bemyndiga riksbanken att tillskjuta det erforderliga kapitalet samt påtaga sig de förpliktelser som följer med teckning av 400 andelar, var och en med ett nominellt värde av 100 000 dollar, i Världsbankens grundfond,

dels ock antaga förslag till lag om ändrad lydelse av 10 § lagen den 30 juni 1934 (nr 437) för Sveriges riksbank.

Sistnämnda lagförslag, som avser en i samband med kvothöjningen i Valutafonden aktualiserad ändring av riksbankslagens stadgande om den supplementära sedeltäckningen, har följande lydelse.

Förslag

till

Lag**om ändrad lydelse av 10 § lagen den 30 juni 1934 (nr 437) för Sveriges
riksbank**

Härigenom förordnas, att 10 § lagen den 30 juni 1934 för Sveriges riks-
bank¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

*(Nuvarande lydelse)**(Föreslagen lydelse)***10 §.**

Riksbankens utelöpande — — — — — annan säkerhet;
g) medel, utlånade till Internatio- g) tillgodohavande på grund av
nella valutafonden. insats i eller utlåning till Internatio-
nella valutafonden.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad
uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Beträffande motiveringen för vad som föreslagits i propositionen får ut-
skottet hänvisa till densamma.

Utskottet. Den svenska kvoten i Internationella valutafonden uppgår för
närvarande till 150 miljoner dollar, varav 25 procent inbetalats i guld och 75
procent erlagts i kronor till fondens konto i riksbanken. I Världsbanken är
den svenska andelen 200 miljoner dollar. Av detta belopp har 2 procent er-
lagts i guld och 18 procent i kronor, medan resterande 80 procent utgör ett
garantibelopp som skall inbetalas endast om så är nödvändigt för att möta
bankens förpliktelser.

Under senare år har det internationella betalningssystemet och det fram-
tida behovet av likviditet i det internationella penningssystemet varit före-
mål för studium såväl inom den s. k. tioländergruppen, vari Sverige ingår,
som inom Internationella valutafonden. Som ett resultat av dessa studier har
förslag nu framlagts om en ökning av Valutafondens resurser. Förslaget
innebär dels att medlemsländernas kvoter generellt skall ökas med 25 pro-
cent, dels att en selektiv ökning skall ske av sådana kvoter som inte längre

¹ Senaste lydelse av 10 § se 1962:192.

anses återspegla respektive lands ekonomiska ställning. Till de sexton länder som berörs av förslaget om en selektiv kvothöjning hör Sverige. I enlighet med gällande praxis förutsätts att en proportionell höjning skall ske även av dessa länders andelar i Världsbankens grundfond.

För Sveriges del blir konsekvenserna av den föreslagna utvidgningen av Valutafondens resurser att den svenska kvoten höjes med 75 miljoner dollar till 225 miljoner dollar. Av ökningen faller 30 miljoner dollar på den selektiva höjningen och 45 miljoner dollar på den generella höjningen. Kvothöjningen skall finansieras på det sättet att riksbanken erlägger 18,75 miljoner dollar i guld samt till fondens konto i riksbanken avsätter motvärdet i kronor till 56,25 miljoner dollar. Den föreslagna ökningen av Världsbankens kapital innebär för Sveriges vidkommande att andelen i grundfonden ökar med 40 miljoner dollar till 240 miljoner dollar. Av ökningen skall riksbanken erlägga 0,4 miljoner dollar i guld och 3,6 miljoner dollar i kronor; för resterande del skall riksbanken lämna en garanti.

Internationella valutafonden har vid ett flertal tillfällen under senare år lämnat verksamt stöd till olika länder med betalningssvårigheter. Genom det nu föreliggande förslaget avses fondens resurser bli förstärkta i syfte att den skall kunna möta den växande efterfrågan på internationell likviditet som uppstår genom världshandelns expansion. Även om vårt land inte behövt anlita fondens resurser, har dock, såsom även departementschefen understryker, den svenska ekonomin dragit betydande fördelar av fondens verksamhet. Inte minst vår omfattande utrikeshandel och dess beroende av ett väl fungerande internationellt betalningssystem talar för att det för Sveriges del är väsentligt att stödja en utbyggnad av Valutafonden. Utskottet har redan i tidigare sammanhang framhållit värdet av de under senare år intensifierade strävandena att erhålla ökad stabilitet i de internationella betalningsförbindelserna. Enligt utskottets mening är det angeläget att Sverige nu lämnar sin fulla medverkan i det internationella samarbete som sker inom Internationella valutafonden och Världsbanken. Utskottet tillstyrker således den föreslagna höjningen av den svenska kvoten i Valutafonden och ökningen av den svenska andelen i Världsbankens grundfond.

I propositionen upptages också ett av riksbanksfullmäktige framlagt förslag om att tillgodohavande på grund av direkta insatser i Valutafonden skall när det gäller stadgandena om supplementär sedeltäckning likställas med i valutareserven ingående tillgångar. Utskottet har för sin del ingen erinran mot en sådan ändring av riksbankslagen.

Aberopande det anförda hemställer utskottet,
att riksdagen måtte

I. bifalla förevarande proposition, i vad den avser ökning av de svenska insatserna i Internationella valutafonden och Världsbanken;

II. antaga det vid propositionen fogade förslaget till lag om ändrad lydelse av 10 § lagen den 30 juni 1934 (nr 437) för Sveriges riksbank.

Stockholm den 18 maj 1965

På bankoutskottets vägnar:

C. G. REGNÉLL

Närvarande:

från första kammaren: herrar Ståhle, Gustaf Henry Hansson, Åke Larsson, Palm, Åkerlund, Augustsson* och Per Jacobsson;

från andra kammaren: herrar Regnéll, Berglund, Franzén i Motala, Bengtsson i Landskrona, Larsson i Umeå, Ekström i Iggesund*, Börjesson i Falköping och Gustavsson i Ängelholm.

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservation

av herr *Åkerlund*, som ansett att utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

»Den svenska kvoten — — — (= utskottet) — — — lämna en garanti.

Utskottet har i tidigare sammanhang framhållit värdet av de under senare år intensifierade strävandena att säkra stabilitet i det internationella betalningssystemet. Den svenska ekonomin har otvivelaktigt indirekt dragit betydande fördelar av Internationella valutafondens verksamhet, även om vårt land inte behövt anlita fondens resurser. Inte minst vår omfattande utrikeshandel och dess beroende av ett väl fungerande internationellt betalningssystem talar för att Sverige bör stödja en förstärkning av Valutafondens förmåga att lämna valutakrediter. Syftet därmed skulle vara att bättre kunna möta ett växande behov av internationell likviditet, som kan uppstå genom världshandelns expansion. Den närmare granskningen av olika metoder att höja den internationella likviditeten äger enligt vad utskottet erfarit för närvarande rum på vederbörligt håll. I detta sammanhang har utskottet observerat att intill 350 miljoner dollars värde av Internationella valutafondens guld-kassa avses skola dubbelräknas genom att ingå som guld-tillgodohavande såväl i fondens som i Förenta staternas och Storbritanniens internationellt likvida medel. Utskottet, som hyser tveksamhet härför, vill för sin del framhålla att Internationella valutafondens karaktär inte bör ändras utan föregående noggrann utredning och förhandling. Vidkommande vårt lands bi-

drag till fondens utlåningskapacitet vill utskottet erinra om att Sveriges kvot vid vårt inträde i fonden ansågs böra hållas låg. Med hänsyn till att Sverige aldrig anlitat fondens resurser kan enligt utskottets mening vår kvot, som reglerar storleken såväl av vår dragningsrätt som av våra insatser och vår långivning, inte anses vara klart ur linje med övriga kvoter, om Sverige bidrager den generella kvothöjningen. Utskottet förordar därför, att riksdagen godkänner denna samt beslutar i enlighet med den första av Internationella valutafondens styrelses resolutioner ävensom lämnar den av riksbanksfullmäktige begärda garantien. Därmed avstyrker utskottet den föreslagna selektiva kvothöjningen.

Enligt praxis anpassas andelarna i Världsbanken i regel efter kvoterna i Valutafonden och höjes vid selektiva kvotökningar i fonden. Vid bifall till utskottets hemställan enligt ovan bortfaller behovet av höjning av kvoten i Världsbanken. Utskottet vill framhålla att Sveriges deltagande i långivningen till icke-industriländer icke därigenom behöver lida förfång. Genom riksdagens beslut om stöd till den Världsbanken närstående Internationella utvecklingsfonden (IDA), till vilken Sverige ensamt av alla länder lämnar betydande extra bidrag utöver ordinarie bidrag, kan lån på för låntagaren förmånligare villkor lämnas än den Världsbanken kan ge. Utskottet ansluter sig hellre till denna linje av fortsatt internationellt kreditstöd till icke-industriländer.

Vad angår förslaget att Sveriges kapitalinsats i Internationella valutafonden till den del den motsvarar den s. k. guldtranchen skall räknas som supplemertär sedeltäckning vill utskottet framhålla att enligt dess mening guldtranchen övergått till fonden. Även om en obegränsad återlånerätt därtill alltid kan påräknas inger det principiella betänkligheter att basera sedelutgivningen på icke-ägda reserver. Utskottet avstyrker följaktligen Kungl. Maj:ts förslag i denna del.

Aberopande det anförda hemställer utskottet,
att riksdagen måtte

I. i vad förevarande proposition avser ökning av de svenska insatserna i Internationella valutafonden och Världsbanken dels bifalla propositionen, såvitt fråga är om en höjning av den svenska kvoten i Valutafonden med 38 miljoner dollar, motsvarande den avsedda generella ökningen av kvoterna i fonden, och om därav föranledda bemyndiganden, dels i övrigt avslå propositionen,

II. avslå det vid propositionen fogade förslaget till lag om ändrad lydelse av 10 § lagen den 30 juni 1934 (nr 437) för Sveriges riksbank.»